

Bruksela, 25 listopada 2024 r.
(OR. en)

15569/24

SOC 832
EMPL 583
GENDER 251
ECOFIN 1363
EDUC 437

NOTA

Od:	Prezydencja
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Dotyczy:	Kompleksowe rozwiązania problemów demograficznych: wspieranie rodziców i uwolnienie niewykorzystanego potencjału młodych i starszych pokoleń – <i>Deбата orientacyjna</i>

Delegacje otrzymują w załączniku przygotowaną przez prezydencję notę orientacyjną z myślą o debacie orientacyjnej na powyższy temat na posiedzeniu Rady EPSCO w dniu 2 grudnia 2024 r.

**Kompleksowe rozwiązania problemów demograficznych:
wspieranie rodziców i uwolnienie niewykorzystanego potencjału młodych i starszych pokoleń**

Debata orientacyjna

Zmiany demograficzne mają duży wpływ na społeczeństwa i kapitał ludzki w Unii Europejskiej. Wpływają one całościowo na nasze gospodarki, a także na naszą spójność terytorialną i społeczną. Ludność Europy starzeje się i wkrótce zacznie spadać jej liczba. Oczekuje się, że do 2050 r. udział ludności UE w populacji światowej będzie stanowił poniżej 5 %. Te tendencje demograficzne mogą mieć znaczący wpływ na długoterminową konkurencyjność UE. Jeżeli takie tendencje utrzymają się, mogą pogłębiać niedobory na rynku pracy i wywierać presję na budżety krajowe i systemy zabezpieczenia społecznego. Oprócz obaw związanych ze stabilnością tendencje te mają również głęboki wpływ na produktywność.

Na zmiany demograficzne w dużej mierze wpływają indywidualne wybory. W związku z tym głównym celem polityki unijnej i krajowej powinno być wspieranie jednostek w realizacji ich aspiracji związanych m.in. z karierą osobistą i życiem rodzinnym.

Wspieranie rodziców w dzisiejszych pilnych wyzwaniach demograficznych

W świetle powyższych wyzwań szczególny nacisk należy położyć na zwiększenie kompleksowego wsparcia dla rodziców w celu stworzenia przyjaźniejszego rodzinie środowiska, które łagodziłoby społeczno-gospodarcze skutki starzenia się i spadek liczby urodzeń. Takie środowisko powinno uwzględniać korzyści płynące z poprawy równowagi między życiem zawodowym a prywatnym oraz równości płci, umożliwiając obojgu rodzicom, kobietom i mężczyznom, podejmowanie pracy zarobkowej. W politykach należy przeanalizować i poprawić środki takie, jak wzmocnienie odpowiednio wynagradzanego i elastycznego urlopu rodzicielskiego, w tym urlopu ojcowskiego, przystępnej cenowo, dostępnej i wysokiej jakości opieki nad dziećmi i opieki długoterminowej, oraz środki ułatwiające dostęp do przystępnych cenowo, godnych i zrównoważonych mieszkań.

Wspierając jednostki i rodziców w godzeniu życia zawodowego i prywatnego, należy rozważyć „podejście oparte na potrzebach”, co oznacza elastyczne, adaptacyjne ramy, w których priorytetowo traktuje się i zaspokaja zróżnicowane potrzeby osobiste i zawodowe pracowników, przy jednoczesnym promowaniu równego podziału obowiązków opiekuńczych między kobietami i mężczyznami oraz wspieraniu godzenia pracy z obowiązkami opiekuńczymi. W takim podejściu kładzie się nacisk na znaczenie zrozumienia i zaspokajania szczególnych potrzeb jednostek w celu poprawy ich dobrostanu. Wiąże się ono z ocenianiem i uwzględnianiem określonych okoliczności, w jakich znajdują się obywatele UE, takich jak obowiązki rodzinne i plany życiowe, w tym wychowywanie dzieci i cele w zakresie rozwoju zawodowego, a także z promowaniem równości płci. Elastyczna organizacja pracy może znacznie poprawić równowagę między życiem zawodowym a prywatnym rodziców, umożliwić im aktywność na rynku pracy i lepsze zarządzanie życiem rodzinnym i pracą. Muszą temu towarzyszyć przystępne cenowo, dostępne i wysokiej jakości usługi wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, a także opieki długoterminowej.

Kolejnym istotnym aspektem jest równość płci. Przy wspieraniu rodziców i rodzin zasadnicze znaczenie ma zachęcanie kobiet i mężczyzn do równego udziału w obowiązkach opiekuńczych i domowych, a także wzmocnienie polityk w miejscu pracy, które będą odpowiadały indywidualnym potrzebom i sytuacji kobiet i mężczyzn wychowujących małe dzieci, umożliwiając im w ten sposób realizację ich aspiracji. Zapobiegnie to również wczesnemu wycofywaniu się z rynku pracy osób pełniących obowiązki opiekuńcze.

Oprócz równowagi między życiem zawodowym a prywatnym kluczowe znaczenie dla stworzenia środowiska przyjaznego rodzinie ma również zapewnienie przystępnych cenowo i godnych warunków mieszkaniowych i dostępu do nich. Przyczynia się to do budowania poczucia bezpieczeństwa i stanowi podstawę do założenia rodziny. Do osiągnięcia tego celu mogą niewątpliwie przyczynić się na przykład dobrze ukierunkowane dotacje mieszkaniowe – zwłaszcza w formie bezzwrotnej – w połączeniu ze środkami strukturalnymi mającymi na celu zapewnienie podaży i dostępności przystępnych cenowo, godnych i zrównoważonych mieszkań.

W przeciwdziałaniu zmianom demograficznym kluczowe znaczenie ma stabilność finansowa rodzin, ponieważ odnosi się do pierwotnych przyczyn tych zmian, a jednocześnie pozwala dostosować się do nowych realiów. Dobrze zaprojektowane systemy podatkowe i systemy świadczeń zapewniają lepsze warunki finansowe osobom podejmującym pracę zarobkową. Sposobem wspierania zakładania rodzin i pokonywania przeszkód finansowych związanych z realizacją indywidualnych planów życiowych są również świadczenia na dzieci.

Środki mające na celu wspieranie opartej na potrzebach równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, promowanie równości płci, wspieranie dostępu do przystępnych cenowo mieszkań, a także zapewnianie stabilności finansowej i niezależności ekonomicznej rodzin mają na celu ułatwienie rodzicom realizacji ich aspiracji dotyczących posiadania dzieci i celów zawodowych. Dzięki zmniejszeniu barier finansowych i społecznych polityki te mają na celu pobudzenie wzrostu gospodarczego, zmniejszenie presji finansowej na rodziców oraz stworzenie stabilnych warunków dla wychowywania dzieci we wszystkich państwach członkowskich UE.

Uwolnienie niewykorzystanego potencjału młodych i starszych pokoleń

Aby sprostać obecnym pilnym wyzwaniom demograficznym, możemy również wykorzystać atuty młodszych i starszych pokoleń. Jak podkreślono w zestawie narzędzi demograficznych, wykorzystanie potencjału rynku pracy młodszych i starszych grup było i będzie jednym z najskuteczniejszych środków łagodzenia skutków zmian demograficznych. Jednocześnie coraz częściej zachodzi potrzeba tworzenia pomostów między pokoleniami, które żyją w różnych realiach, i wspierania dobrowolnej współpracy, która będzie ułatwiała rodzicom sprawowanie opieki.

Istnieje ponadto potrzeba wykorzystywania umiejętności i potencjału zarówno osób młodych, jak i starszych, ze szczególnym uwzględnieniem edukacji, przekwalifikowywania i elastycznych możliwości zatrudnienia, aby dostosować się do realiów demograficznych, zwiększyć odporność gospodarczą i wspierać solidarność międzypokoleniową w całej UE. Młodsze pokolenia mogą dać nowe perspektywy, okazywać pomoc w zakresie umiejętności technologicznych i wsparcie edukacyjne dla dzieci, dając rodzicom więcej czasu na skupienie się na ich własnych zadaniach. Programy, które oprócz rozwoju osobistego i zawodowego umożliwiają młodym dorosłym dobrowolne nawiązywanie kontaktów z rodzinami potrzebującymi wsparcia dydaktycznego, opieki nad dziećmi lub mentoringu, mogłyby zmniejszyć codzienne obciążenia rodziców, oferując pomoc praktyczną i odciążenie emocjonalne.

Jednocześnie starsze pokolenie ma bogate doświadczenie życiowe, którym może z dużą korzyścią dzielić się z młodymi rodzinami. Tworzenie międzypokoleniowych inicjatyw i działań, takich jak programy edukacyjne i instruktażowe, sieci wolontariuszy lub elastyczne usługi opiekuńcze świadczone przez emerytów w niepełnym wymiarze godzin, również na zasadzie dobrowolności, może umożliwić starszym dorosłym podjęcie pracy w charakterze mentorów, pomocników i opiekunów. Działania te mogą nie tylko wzbogacać życie rodzinne, ale również sprawiać, że starsze osoby dorosłe doświadczające samotności mogą odzyskać poczucie celu.

Wszystkie te środki i wysiłki mogą wspólnie zbudować wspierającą społeczność opartą na dialogu międzypokoleniowym i solidarności, w której potencjał każdego pokolenia będzie przyczyniał się do tworzenia spójnego społeczeństwa, dzieląc ciężar rodzicielstwa w sposób przynoszący korzyści wszystkim.

W związku z powyższym ministrowie są proszeni o omówienie następujących pytań ukierunkowujących dyskusję:

- *W jaki sposób możemy pomóc młodym osobom w realizacji ich aspiracji dotyczących osobistego rozwoju zawodowego i założenia rodziny?*
- *Jakie środki mogą pomóc w dalszym wspieraniu opartej na potrzebach równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców, zwłaszcza rodziców z małymi dziećmi?*
- *W jaki sposób solidarność międzypokoleniowa oraz uwolnienie niewykorzystanego potencjału młodych i starszych pokoleń mogą przyczynić się do równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców w kontekście zmian demograficznych?*